

Проект моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні

Резюме

Травень 2015 року

Цей проект фінансується Європейським Союзом

Проект моделі для України (основні риси):

- Страхування професійної відповідальності для адвокатів є добровільним. Обов'язкове страхування професійної відповідальності можна впровадити через кілька років.
- Страхування професійної відповідальності покриває будь-яку діяльність у межах правничої професії, включаючи завдані клієнту чи третій стороні грошові збитки адвокатом через помилку або недбалість при виконанні професійних обов'язків. Страхування професійної відповідальності не покриває кримінальні дії, включаючи шахрайство, крадіжку та привласнення коштів.
- Страхування професійної відповідальності є індивідуальним – адвокати повинні оплачувати його особисто. Регіональні адвокатські ради мають право домовитися про вигідніші умови для адвокатів.
- Внесені зміни до Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність – визначено, що адвокати можуть добровільно застрахувати свою професійну цивільну відповідальність, а Національна асоціація адвокатів України затверджує рекомендації щодо страхування професійної відповідальності.
- З-поміж інших вимог рекомендації повинні регулювати мінімальне покриття страхування, яке спочатку має бути зовсім незначним (напр., 10 000 грн. за одну скаргу, 20 000 грн. загалом на рік) та збільшуватися кожного наступного року.
- Адвокати зобов'язані повідомляти клієнтів (у договорі про надання юридичних послуг) про те, що вони не мають страхування професійної відповідальності або воно не відповідає рекомендаціям Національної асоціації адвокатів України. Відмова в інформуванні клієнта може стати підставою для дисциплінарного провадження.
- Національна асоціація адвокатів України здійснюватиме відповідні кроки для сприяння придбанню адвокатами страхування професійної відповідальності, напр., надаючи інформацію про страхування професійної відповідальності у Єдиному реєстрі адвокатів. Слід також залучати інші органи самоврядування, напр., брати до уваги страхування професійної відповідальності при винесенні рішень щодо дисциплінарних санкцій.
- Держава повинна підтримувати модель страхування професійної відповідальності, напр., вважати кошти за страхування професійної відповідальності як такі, що не входять до суми оподаткування та визначити страхування професійної відповідальності як одну з вимог для адвокатів, які надають правничу допомогу.

- Страхування професійної відповідальності спрацьовує з моменту завдання збитку (на основі вчиненого діяння), а не від моменту подання скарги (на основі поданої скарги).

Європейський досвід

Страхування професійної відповідальності адвокатів є обов'язковим для більшості європейських країн: Австрії, Бельгії, Кіпру, Чеської Республіки, Данії, Естонії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Угорщини, Ісландії, Ірландії, Італії, Литви, Ліхтенштейну, Люксембургу, Норвегії, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини, Словенії, Швеції, Нідерландів, Великобританії.

Страхування професійної відповідальності є добровільним лише у кількох європейських країнах: Греції, Латвії, Іспанії. Та навіть якщо страхування професійної відповідальності є добровільним, Закон про адвокатуру постановляє, що адвокати можуть або повинні мати страхування професійної відповідальності.

У кожній країні існують певні особливості. Наприклад, в Ірландії покриття страхування професійної відповідальності є обов'язковим лише для адвокатів, які займаються приватною практикою. Адвокати, які працюють на корпоративний сектор, надаючи юридичну підтримку лише своїм працедавцям, не зобов'язані мати особисте страхування професійної відповідальності. Адвокати, які працюють на повну ставку на державній службі, також звільняються від страхування професійної відповідальності.

У Німеччині, Фінляндії та багатьох інших країнах кожен адвокат повинен особисто придбати страхування професійної відповідальності мінімального рівня. У Бельгії кожен адвокат є застрахованим за свою професійну відповідальність через членство в Асоціації адвокатів. В Угорщині майже 98% адвокатів застраховані організацією, створеною Асоціацією адвокатів Угорщини.

У більшості європейських країн немає особливих правил щодо відповідальності адвокатів, окрім загальних правил відповідальності, що стосуються всіх громадян. Існують традиційні вимоги (напр., мінімальне покриття), але не застосовуються жодні особливе регулювання.

Основні побоювання адвокатів України щодо впровадження страхування професійної відповідальності в Україні та короткі відповіді

П: Страхування професійної відповідальності не є необхідним.

В: Як і юридична освіта, професійна етика чи професійна таємниця, страхування професійної відповідальності є частиною професії адвоката. Воно є необхідним для адвоката, та навіть більше – для їхніх клієнтів.

П: Страхування професійної відповідальності накладає нові зобов'язання на адвокатів

В: Навпаки, адвокати є відповідальними за свої дії незалежно від страхування професійної відповідальності. Воно лише допомагає зменшити ризик.

П: Немає необхідності купувати страхування професійної відповідальності, адже не існує позовів до адвокатів

В: Проведення проти адвокатів у інших європейських країнах виникають нечасто, та все ж трапляються. Ця практика прийде і до України. Навіть якщо не буде таких випадків, клієнт має бути впевненим, що у разі недбалості з боку адвоката мінімальні втрати клієнта будуть відшкодовані через страхування.

П: Страхування професійної відповідальності дорого коштуватиме.

В: Вартість страхування професійної відповідальності залежатиме, значною мірою, від двох аспектів: статистики проваджень проти адвокатів та кількості адвокатів, які купуватимуть страхування професійної відповідальності. Якщо проваджень проти адвокатів не буде, це призведе до зниження вартості страхування професійної відповідальності через два роки після його запровадження (проте справжня вартість не стане нижчою, оскільки вимоги до мінімального покриття будуть змінені). Якщо органи самоврядування та держава заохочуватимуть адвокатів купувати страхування професійної відповідальності, кількість таких страхових контрактів зросте, навіть якщо це буде добровільно.

П: Жодна страхова компанія не пропонує страхування професійної відповідальності

В: Значна кількість адвокатів, які купують страхування професійної відповідальності та директиви стосовно вимог по страхуванню професійної відповідальності, заохочуватимуть страхові компанії розвивати продукти по страхуванню професійної відповідальності, особливо якщо вони хочуть мати власну частку ринку страхування професійної відповідальності, в той час як обов'язкове страхування професійної відповідальності буде впроваджено через кілька років.

П: Клієнти подаватимуть заяву на страхування кожного разу, коли програватимуть справу

В: Страхування професійної відповідальності покриває лише випадки недбалства. Якщо адвокат добре виконував свої функції, не буде призначено ніякого відшкодування, незалежно від результатів розгляду справи.

